

Pedagojik Formasyon Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Öz-Yeterlik İnançları İle Tutumları Arasındaki İlişki

Relationship Between Pedagogical Certificate Program Students' Attitudes and Self-Efficacy Beliefs Towards Teacher Profession

Ebru BAKAÇ

Sinop Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretimi A.B. D. Sinop, Türkiye

Raşit ÖZEN

Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretimi A.B. D. Bolu, Türkiye

Makale Geliş Tarihi: 12.04.2016

Yayına Kabul Tarihi: 21.09.2016

Özet

Bu araştırmanın amacı pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öz-yeterlik inançlarını farklı değişkenler bakımından ele almak ve her ikisi arasında nasıl bir ilişki olduğunu ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 akademik yılı bahar döneminde Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde pedagojik formasyon sertifika programına katılan (n=754) öğrenciler oluşturmuştur. Veriler Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde t-testi, ANOVA, MANOVA ve pearson korelasyon (r) kullanılmıştır. Araştırma sonunda, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öz-yeterlik inanç düzeyleri arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *pedagojik formasyon sertifika programı, öz-yeterlik inancı, tutum*

Abstract

The aim of this study is to take on pedagogical certificate program students' attitudes and self-efficacy beliefs towards teacher profession in terms of different variables and determine whether there is a relationship between two variables. The participants of the study were 754 students who were studying at Abant İzzet Baysal University in academic year 2014-2015 in spring semester. The data were collected through Teachers' Sense of Efficacy and Teaching Profession Attitude Scales. The data were analyzed through t-test, ANOVA, MANOVA and Pearson's Correlation Coefficient (r). At the end of the study a meaningful, positive and low level relationship was found between students' attitudes and self-efficacy beliefs towards teacher profession.

Keywords: pedagogical formation certificate program, self-efficacy belief, attitude

1. Giriş

Öğretmenlik mesleği yüzyıllardır önemini koruyan mesleklerin başında gelmektedir. Türkiye’de öğretmenlik mesleğine olan talebin artmasında, günümüzün ekonomik ve sosyal şartlarının büyük ölçüde etkili olduğu bilinmektedir. Polat’a (2014) göre de mesleğin çalışma koşullarının diğer mesleklere göre daha uygun olması, bazı zorunluluklar ve öğretmenlik mesleğini sevmeye gibi sebepler bu mesleğin öğrenciler tarafından daha çok tercih edilmesine neden olmaktadır. Ancak öğretmen yetiştirme konusu geçmişten günümüze eğitim sistemimizin en öncelikli çözüm bekleyen sorun alanlarından birisi olmuştur ve olmaya da devam etmektedir. Türkiye’de öğretmen yetiştirme tarihi incelendiğinde çeşitli uygulamalara rastlandığı görülmektedir. Polat (2013) ile Yapıcı ve Yapıcı’nın (2013) da belirttikleri gibi öğretmen yetiştirme 1982’de Yüksek Öğrenim Kurumu’nun (YÖK) kurulmasıyla Fen-Edebiyat Fakültelerinde pedagojik formasyon dersleri verilerek ve Eğitim Fakültelerinde olmak üzere iki şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu uygulama 1997’de ortaöğretim alan öğretmenliği için tezsiz yüksek lisans şeklinde değiştirilmiş, 2010 yılında tekrar pedagojik formasyon eğitime geri dönmüştür. Yapılan değişiklikler ülkemizde öğretmen yetiştirme konusunda köklü ve yerleşmiş bir sistemin olmadığını bir göstergesi olarak da yorumlanabilir.

Günümüzde hızlı bir program çerçevesinde bir yıl süre ile uygulanan pedagojik formasyon eğitiminin ne kadar etkili olduğu ile ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. Konu ile ilgili olarak yurtdışında yapılan araştırmalarda (Cavalluzzo, 2004; Darling-Hammond, Berry ve Thoreson, 2001; Goldhaber ve Brewer, 2000; Vandevort, Amrein-Beardsley ve Berliner, 2004) ulusal öğretmenlik sertifikasına sahip olan öğretmenlerin diğer sertifika programlarından mezun olanlara göre daha başarılı öğrenciler yetiştirdikleri ile ilgili bulgular mevcuttur. Literatür bulgularına dayanılarak pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının incelenmesinin pedagojik formasyon eğitiminin etkililiği hakkında bazı ipuçları verebileceği düşünülmektedir.

Öz-yeterlik inançları kişilerin hedefler belirlemesini, bu hedeflere ulaşabilecek stratejileri saptamasını, iş güdüsünü, diğer insanlara karşı hissettiği duyguların niteliğini ve yaşamdaki seçimlerini önemli derecede etkilemektedir (Bandura, 1977). Bandura (1986: 391) öz yeterlik inancını (self-efficacy) “bireyin, belli bir performansı göstermek için gerekli etkinlikleri organize edip başarılı olarak yapma kapasitesine ilişkin yargısı” olarak tanımlamaktadır. Bandura’ya (1995) göre insan davranışları öz-yeterlik ve sonuç beklentisi olmak üzere iki kaynağa dayanmaktadır. Öz-yeterlik inancı, insanların verilen bir görevi etkileyen bireysel yeterliklerle ilgili inançlarını, sonuç beklentisi ise belirli eylemlerin belirli sonuçlar doğuracağına ilişkin inançlarını kapsamaktadır. Herhangi bir konuda öz-yeterlik inancı yüksek olan bir kişi, o konuyla ilgili kendine güven duymakta ve bu güveni de kişinin davranışlarına olumlu

bir şekilde yansımaktadır (Bandura, 1977). Bu bağlamda öğretmen adaylarının kendilerine olan güven duygusunun gelişmesinde, mesleki alanlarına ilişkin bilgilerini yeterli görmeleri ve karşılaştıkları problemleri başarıyla çözümlmeleri gerekmektedir. Bunun için özellikle öğretmen eğitiminde öğrencilere hem alan bilgisi hem de alan eğitimi bilgisinin birlikte kazandırılması gerekmektedir (Altunçekiç, Yaman ve Koray, 2005). Bandura'nın öz-yeterlik inancına dayanan öğretmen öz-yeterlik inancı "bir öğretmenin öğrencilerin yeterince güdülenmiş olmadığı durumlarda bile öğrenmelerinde arzu edilen sonuçları elde edebileceğine yönelik inancı" olarak tanımlanmaktadır (Tschannen Moran ve Woolfolk Hoy, 2001: 783). Özdemir'e (2008) göre öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının nitelikli biçimde öğretim yapmasında ve öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunların üstesinden gelmesinde, kendi yeteneklerine ve becerilerine ilişkin kişisel yargıları, öz-yeterlik inançları ve algıları önemli bir rol oynamaktadır. Bu durumda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının yükseltilmesinin önemle üzerinde durulması gereken konulardan biri olduğunu söylemek mümkündür. Öğretmenlerin sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve tutumlara açıklık getirmek amacı ile Milli Eğitim Bakanlığı [MEB] (2008) tarafından hazırlanan öğretmen yeterlikleri çerçeve programında öğretmen genel alan yeterlikleri ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Alan yeterlikleri öğretmen adaylarının üniversite eğitimleri sırasında uygun öğrenme-öğretme ortamlarında bulunmaları ve mesleki alanlarına uygun bir eğitim almalarının gerekliliğini ortaya koymaktadır; çünkü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile ilgili olarak yapılan araştırmalar (Akbulut, 2006; Bümen ve Ercan Özaydın, 2013; Kahyaoğlu ve Yangın, 2007; Üstün ve Tekin, 2009) öğretmen adaylarının aldıkları eğitim sonucunda öğretmen öz-yeterlik inançlarında önemli artışlar meydana geldiğini belirtmektedirler.

Öğretmen adaylarının öğretmenliğe yönelik öz-yeterlik inançlarının yüksek olması, öğretmenliğe yönelik tutumlarını da olumlu yönde etkileyecektir; çünkü Kavcar'a (2002) göre meslek sevgisi, hizmet duygusu, meslek ruhu ve güdülenme (motivasyon) gibi içsel faktörlerin öğretmenlikte ayrı bir önemi vardır. Başka bir anlatımla öğrencilerin yetiştirilmesinde ve akademik başarılarında öğretmenlerin öğretmenlik mesleği ile ilgili motivasyonları, tutumları, inançları, güvenleri, sınıf içi ve sınıf dışı davranışları büyük bir önem taşımaktadır. İnceoğlu'na (2010: 13) göre tutum "bireyin kendine ya da çevresindeki herhangi bir nesne, toplumsal konu, ya da olaya karşı deneyim, bilgi, duygu ve güdülerine (motivation) dayanarak örgütlediği zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepki ön eğilimi" şeklinde ifade edilmiştir. Semerci ve Semerci (2004) öğretmenlerde olması beklenen "genel kültür", "alan bilgisi" ve "öğretmenlik meslek bilgisi" gibi niteliklerin yanında duyuşsal tepkilerinin özellikle mesleklerine yönelik tutumlarının önemini vurgulamaktadırlar. Semerci ve Semerci'nin (2004) görüşlerine ilave olarak Senemoğlu (2001) sabırlı, özverili, öğretmeye güdülenmiş, öğretmenliğe gönül vermiş ve öğretimdeki engeller karşısında ısrarcı olmayı gerektiren öğretmenlik mesleğinde başarılı olmak için bu mesleği severek ve isteyerek yapmanın çok önemli olduğunu vurgulamakla birlikte bu durumun öğretmenlerin mesleklerine karşı taşıdık-

ları olumlu tutumla yakından ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle öğretmen adayları mesleklerine yönelik olarak olumlu bir tutuma sahip olarak yetiştirilebilirlerse öğrencilere karşı daha olumlu davranışlar sergileyebilecekleri, öğrencileri daha kolay motive edebilecekleri, öğrencilere daha içten ve samimi bir şekilde davranacakları, katı ve kuralcı olmayacakları, öğretmenin görev ve sorumluluklarını daha iyi bir şekilde üstlenebilecekleri söylenebilir (Çeliköz ve Çetin, 2004). Öğretmen adaylarının, görev ve sorumluluklarını uygun bir şekilde yerine getirebilmeleri için öğretmenlik mesleği ile ilgili temel tutum ve davranışları Eğitim Fakülteleri tarafından verilen öğretmenlik meslek dersleri yoluyla kazanmakta oldukları bilinmektedir (Erden, 1995).

Literatürde tezsiz yüksek lisans ya da pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesine ilişkin çeşitli araştırmalara rastlanmaktadır (Erden, 1995; İlğan, Sevinç ve Arı, 2013; Kartal ve Afacan, 2012; Sarı, 2010; Uslu, 2013). Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmeye çalışıldığı araştırmalar sonucunda öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik olarak genellikle olumlu bir tutuma sahip oldukları görülmektedir. Ancak pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik olarak olumsuz bir tutuma sahip olduklarını gösteren çalışmalar da mevcuttur (Dündar ve Karaca, 2013; Yapıcı ve Yapıcı, 2013). Belirtilen araştırmaların ortak bulgusu pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik olarak olumsuz metaforlar (uçurumun kenarı, karanlık yol, işkence, vakit kaybı, eziyet, cehennem, bataklık, buzdolabı, hastalık, yapboz, çöp kutusu, balon, zorunluluk, boşa harcanmış zaman, yetersizlik ve zahmet) geliştirdikleri yönündedir. Ayrıca bazı çalışmalarda da öğretmen adaylarının pedagojik formasyon eğitimi programı ile öğretmen yetiştirmeden önce uygulanan tezsiz yüksek lisans programlarına yönelik olarak olumsuz bir tutum içerisinde oldukları da belirlenmiştir (Başbay, Ünver ve Bümen, 2009; Sarı, 2010).

Yukarıda verilen araştırmalara bir bütün olarak bakıldığında Türkiye’de ilgili literatürde, pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını ortaya koyan araştırmalara rastlanılmaktadır (Afacan ve Kartal, 2012; Can, 2010; Eraslan ve Çakıcı, 2011; Polat, 2013; Uslu, 2013). Benzer şekilde formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarını inceleyen araştırmalar da literatürde mevcuttur (Arastaman, 2013; Oğuz ve Topkaya, 2008). Bununla birlikte pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ile öz-yeterlik inanç düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma sayısının çok sınırlı olduğu saptanmıştır. Bu araştırmanın pedagojik formasyon eğitiminin etkililiği konusunda alana bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öz-yeterlik inançlarını farklı değişkenler bakımından ele almak ve her ikisi arasında hangi yönde ve nasıl bir ilişki olduğunu ortaya koymaktır.

Bu amaç doğrultusunda araştırmada aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Pedagojik formasyon sertifika programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inanç düzeyleri arasında; cinsiyete, bölüme ve öğretmen olarak çalışıp çalışmama durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır?
2. Pedagojik formasyon sertifika programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında; cinsiyete, bölüme ve öğretmen olarak çalışıp çalışmama durumuna göre anlamlı bir fark var mıdır?
3. Pedagojik formasyon sertifika programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile tutum puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. Yöntem

Araştırma Modeli

Araştırma ilişkisel tarama modeli niteliğindedir. İlişkisel tarama modeli, iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımıdır (Karasar, 2005). Bu araştırmada pedagojik formasyon sertifika programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile tutum puanları arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2014-2015 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde formasyon eğitimi alan öğrencilerden Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği ve Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılarak ulaşılabilen (n=754) öğretmen adayı oluşturmuştur. Bu öğrencilerin (n=519) tanesi bayan, (n=235) tanesi ise erkek öğretmen adaylarından oluştuğu saptanırken; öğrencilerin (n=314) tanesinin öğretmen olarak görev yaptığı, (n=439) tanesinin ise çalışmadığı gözlenmiştir. Ayrıca çalışma grubu bölüm değişkenine göre incelendiğinde katılımcıların (n=8) tanesinin Psikoloji, (n=117) tanesinin Matematik, (n=52) tanesinin Tarih, (n=31) tanesinin Fizik, (n=18) tanesinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, (n=99) tanesinin Edebiyat, (n=54) tanesinin Biyoloji, (n=35) tanesinin Kimya, (n=93) tanesinin Sağlık, (n=68) tanesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, (n=29) tanesinin Diğer Bölümler (Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Seramik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Çocuk Gelişimi, Gastronomi), (n=16) tanesinin Sosyoloji, (n=44) tanesinin Mühendislik ve (n=90) tanesinin de Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu olduğu saptanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarını belirleyebilmek için Tschannen-Moran ve Hoy (2001) tarafından geliş-

tirilen ve Türkçe'ye uyarlanması, geçerlik ve güvenirlik çalışması Çapa, Çakıroğlu ve Sarıkaya (2005) tarafından yapılan "Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 9'lu likert tipinde olup toplam 24 maddeden ve üç boyuttan oluşmaktadır. Bu araştırma kapsamında ise ölçeğin tamamına ait iç tutarlılık katsayısı (Cronbah Alpha) .95 olarak hesaplanmıştır. Bu çalışmada ise ölçeğin öğrenci katılımına yönelik öz-yeterlik inancı alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı 0,85; öğretim stratejileri alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı 0,88 ve sınıf yönetimi alt boyutunun iç tutarlılık katsayısı da 0,88 olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemek için Üstüner (2006) tarafından geliştirilen "Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek 34 maddeden oluşan tek boyutlu 5'li likert tipi bir tutum ölçeğidir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbah Alpha) 0,93 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma kapsamında ise ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbah Alpha) 0,80 olarak saptanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 22 ve SPSS 24 paket programları kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde bağımsız örneklem t-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA), Çok Boyutlu Varyans Analizi (MANOVA) ve Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı (r) kullanılmıştır.

3. Bulgular

Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları arasında; cinsiyete ve çalışma durumlarına göre anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenmesi için yapılan t-testi sonuçları Tablo 1 ve Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 1. Formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının cinsiyetlerine göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili t-testi bulguları

Öz-yeterlik Alt Boyutları	Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Öğrenci Katılımı	Bayan	519	55,27	7,88	752	0,600	0,132
	Erkek	235	54,89	8,49			
Öğretim Stratejileri	Bayan	519	55,85	8,35	752	0,413	0,567
	Erkek	235	56,11	7,78			
Sınıf Yönetimi	Bayan	519	55,85	8,25	752	-1,688	0,072
	Erkek	235	56,98	8,92			

$p < 0,05$

Tablo 1 incelendiğinde formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inanç düzeylerinin ölçeğin "Öğrenci Katılımı" alt boyutunda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği ($t(752)=0,600$; $p=0,132$); "Öğretim Stratejileri" alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermediği ($t(752)=0,413$; $p=0,567$)

ve son olarak “Sınıf Yönetimi” alt boyutunda da anlamlı bir farklılık göstermediği ($t(752)=-1,688$; $p=0,072$) görülmektedir.

Tablo 2. Formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının çalışma durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili t-testi bulguları

Öz-yeterlik Alt Boyutları	Çalışma Durumu	N	\bar{X}	SS	Sd	t	p
Öğrenci Katılımı	Evet	314	55,55	8,04	752	1,153	0,249
	Hayır	439	54,86	8,10			
Öğretim Stratejileri	Evet	314	56,66	8,37	752	2,079	0,038
	Hayır	439	55,41	8,00			
Sınıf Yönetimi	Evet	314	57,01	8,15	752	2,250	0,025
	Hayır	439	55,61	8,66			

$p>0,05$

Tablo 2 incelendiğinde formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inanç puanları arasında çalışma durumu değişkenine göre ölçeğin “Öğretim Stratejileri” ve “Sınıf Yönetimi” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu ($t(752)=2,079$; $p=0,038$) ve ($t(752)=2,250$; $p=0,025$); “Öğrenci Katılımı” alt boyutunda ise çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t(752)=1,153$; $p=0,249$).

Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları arasında; bölüme göre anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenebilmesi için yapılan MANOVA sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Formasyon öğrencilerinin öz-yeterlik inançlarının bölüme göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili MANOVA bulguları

	Bölüm	N	\bar{X}	SS	sd	F	p	d
Öğrenci Katılımı	Psikoloji	8	56,25	3,53	13-740	3,76	0,00	0,06
	Matematik	117	52,59	7,37				
	Tarih	52	53,30	8,66				
	Fizik	31	55,35	8,14				
	Din Kültürü	18	57,94	6,23				
	Edebiyat	99	56,17	8,41				
	Biyoloji	54	54,29	8,17				
	Kimya	35	59,14	7,55				
	Sağlık	93	56,21	7,20				
	*İİBF	68	57,39	7,27				
	***Diğer	29	55,00	8,45				
	Sosyoloji	16	53,75	5,57				
	Mühendislik	44	51,18	8,39				
	**BESYO	90	56,16	8,85				

	Bölüm	N	\bar{X}	SS	sd	F	p	d
Öğretim Stratejileri	Psikoloji	8	55,62	5,85				
	Matematik	117	54,07	6,89				
	Tarih	52	53,34	8,56				
	Fizik	31	54,77	8,88				
	Din Kültürü	18	59,94	5,89				
	Edebiyat	99	57,34	7,13	13-740	3,36	0,00	0,06
	Biyoloji	54	53,77	9,68				
	Kimya	35	58,42	8,80				
	Sağlık	93	57,78	7,61				
	*İİBF	68	57,44	8,31				
	***Diğer	29	54,68	9,44				
	Sosyoloji	16	55,75	6,37				
	Mühendislik	44	52,88	8,16				
	**BESYO	90	57,13	8,54				
Sınıf Yönetimi	Psikoloji	8	56,37	4,59				
	Matematik	117	53,76	7,27				
	Tarih	52	54,21	9,11				
	Fizik	31	55,83	9,63				
	Din Kültürü	18	58,88	5,40				
	Edebiyat	99	57,85	7,96	13-740	4,05	0,00	0,07
	Biyoloji	54	53,48	9,83				
	Kimya	35	59,51	8,91				
	Sağlık	93	57,03	7,09				
	*İİBF	68	58,77	6,42				
	***Diğer	29	55,41	10,16				
	Sosyoloji	16	54,25	7,57				
	Mühendislik	44	52,65	9,00				
	**BESYO	90	58,21	9,50				

$p < 0,01$

*İİBF: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, **BESYO: Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ***Diğer (Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik, Seramik, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Çocuk Gelişimi, Gastronomi)

Tablo 3 incelendiğinde formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının öğrenim gördükleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte olduğu görülmektedir [Wilks Lambda (λ) = 0,888; F(3, 738)=2,28 p<0,01]. Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği'nin "Öğrenci Katılımı" alt boyutu incelendiğinde formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının öğrenim gördükleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte olduğu [F(13, 740)=3,78 p<0,01]; benzer şekilde "Öğretim Stratejileri" alt boyutu incelendiğinde öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının öğrenim gördükleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte olduğu görülmektedir [F(13, 740)=3,36 p<0,01]. Son olarak ise "Sınıf Yönetimi" alt boyutu incelendiğinde formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının öğre-

nim gördükleri bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte olduğu görülmektedir [$F(13, 740)=4,06$ $p>0,05$]. Ayrıca Cohen (1988)'in etki düzeyi sınıflandırmasına göre bölüm değişkeninin ölçeğin “Öğrenci Katılımı” alt boyutunda elde edilen puanlar üzerine olan etkisinin ($d= 0,06$) düşük düzeyde; “Öğretim Stratejileri” alt boyutunda elde edilen puanlar üzerine olan etkisinin ($d= 0,06$) orta düzeyde ve “Sınıf Yönetimi” alt boyutunda elde edilen puanlar üzerine olan etkisinin de ($d= 0,07$) orta düzeyde olduğu görülmektedir. Tablo 3 incelendiğinde formasyon öğrencilerinin öz-yeterlik inançlarının bölümlere göre anlamlı bir farklılık göstermekte olduğu görülmektedir. Bu farklılığın kaynağını belirlemek amacı ile yapılan LSD testi ile ilgili bulgular sonucunda ölçeğin öğretim stratejileri ve sınıf yönetimi alt boyutlarında Din kültürü, Edebiyat, Kimya, Sağlık, İBFF ve BESYO bölümleri öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inanç düzeylerinin Matematik, Tarih, Biyoloji, Sosyoloji ve Mühendislik bölümü öğrencilerinden anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği; ölçeğin öğrenci katılımı boyutunda da Fizik ve Diğer bölümlerde öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inanç düzeylerinin Mühendislik bölümünde öğrenim görenlere göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bulunmuştur.

Pedagojik Formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında; cinsiyete ve çalışma durumlarına göre anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenebilmesi için yapılan t-testi sonuçları Tablo 4 ve Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 4. Formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının cinsiyetlerine göre durumu ile ilgili t-testi bulguları

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Bayan	519	116,53	12,26	752	0,038	0,308
Erkek	235	116,57	14,01			

$p>0,05$

Tablo 4 incelendiğinde formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları arasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t(752)=0,038$; $p=0,308$).

Tablo 5. Formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının çalışma durumlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili t-testi bulguları

Çalışma Durumu	N	\bar{X}	SS	sd	t	p
Evet	314	116,78	13,72	752	0,420	0,120
Hayır	440	116,39	12,16			

$p>0,05$

Tablo 5 incelendiğinde formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları arasında çalışma durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir ($t(752)=0,420$; $p=0,120$).

Pedagojik Formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında; bölüme göre anlamlı bir fark olup olmadığının belirlenebilmesi için yapılan ANOVA sonuçları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının bölüme göre farklılaşp farklılaşmadığı ile ilgili ANOVA bulguları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	3399,601	3	261,508	,606	,078
Gruplarıçi	120477,180	40	162,807		
Toplam	123876,781	53			

$p > 0,05$

Tablo 6 incelendiğinde formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları arasında bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir [$F(13, 740)=1,606$ $p > 0,05$].

Pedagojik formasyon öğrencilerinin öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığının belirlenebilmesi için yapılan Pearson korelasyon analizi ile ilgili bulgular Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ile öz-yeterlik inançları arasındaki ilişkiyi gösteren Pearson korelasyon analizi bulguları

	T	ÖK	ÖS	SY
T	1			
ÖK	,222*	1		
ÖS	,213*	,821*	1	
SY	,187*	,788*	,801**	1

** $p < .01$

T: Tutum; ÖK: Öğrenci Katılımı; ÖS: Öğretim Stratejileri, SY: Sınıf Yönetim

Tablo 7 incelendiğinde formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik toplam tutum puanları ile Öğretmen Öz-yeterlik Ölçeği'nin "Öğrenci Katılımı" alt boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.22$, $p < 0.01$) saptanmıştır. Öğrencilerin toplam tutum puanları ile öz-yeterlik ölçeğinin "Öğretim Stratejileri" alt boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.21$, $p < 0.01$) görülürken; benzer şekilde öğrencilerin toplam tutum puanları ile öz-yeterlik ölçeğinin "Sınıf Yönetimi" alt boyutu arasında düşük düzeyde, pozitif yönde ve anlamlı bir ilişki olduğu ($r=0.19$, $p < 0.01$) saptanmıştır.

4. Tartışma

Bu araştırmada pedagojik formasyon eğitimi alarak öğretmenlik mesleğine adım

atmak isteyen farklı fakültelerden mezun öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile tutum puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin bu mesleğe yönelik tutum ve öz-yeterlik inançları farklı değişkenlere (cinsiyet, bölüm ve çalışma durumu) göre incelenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile öz-yeterlik inanç düzeyleri arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının bölüme ve çalışma durumuna göre farklılaştığı, cinsiyete göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılırken öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının bölüm, çalışma durumu ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılaşmadığı saptanmıştır.

Araştırma sonucunda pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Bu bulgu (Çakır, Kan ve Sünbül, 2006; Elkatmış, Demirbaş ve Ertuğrul, 2013; Oğuz ve Topkaya, 2008) tarafından yapılan araştırmaların bulgularıyla benzerlik göstermektedir. Diğer taraftan Şeker, Deniz ve Görgeç (2005), Yeşilyurt (2013) tarafından yapılan araştırmalarda bayan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inanç düzeylerinin erkek öğretmen adaylarına göre daha yüksek bir düzeyde olduğu tespit edilirken Başokçu ve Öğretmen (2013) tarafından yapılan bir araştırmada ise sınıf yönetimi ve öğrenci katılımını sağlama boyutlarında erkek öğretmen adayları lehine bir farklılaşma olduğu gözlenmiştir. Bu kapsamda literatürde yer alan araştırma bulguları arasında bir tutarlılık olmadığını söylemek mümkündür. Araştırma kapsamında pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının öğretmen olarak çalışma durumlarına göre farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu araştırmanın bulgularını destekler nitelikte Yeşilyurt (2013) tarafından yapılan bir araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının öğretmen olarak görev yapanlar lehine daha olumlu olduğu ortaya konmuştur. Diğer taraftan Tabanlı ve Çelik (2013) ise pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarının öğretmen olarak çalışma durumlarına göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Sonuç olarak bu konuya yönelik olarak yapılan araştırmaların bulguları arasında bir benzerlik olmadığı görülmektedir. Çalışma kapsamında pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inanç düzeylerinin öğrenim görülen bölüme göre farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. Konu ile ilgili literatür incelendiğinde Özdemir (2008) ve Yeşilyurt (2013) öğrenim görülen bölüm değişkeni açısından öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları arasında anlamlı farklar olduğunu belirtirken; benzer şekilde Tabanlı ve Çelik (2013) de sosyal bilimler alanında öğrenim gören öğretmen adaylarının fen-matematik ve yabancı dil alanlarında öğrenim görenlere göre daha yüksek düzeyde etkili öğrenme-öğretme öz-yeterlik inancına sahip olduklarını belirlemiştir. Elde edilen bulgular ışığında farklı bölümlerde öğretmenlik mesleğine yönelik olarak verilen eğitimin öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançlarını farklı bir şekilde etkilediği görülmektedir.

Araştırma kapsamında pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının cinsiyete göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde bazı çalışmalarda (Afacan ve Kartal, 2012; Bulut, 2009; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Erden, 1995; İlğan, Sevinç ve Arı, 2013; Özder, Konedralı ve Zeki, 2010; Polat, 2013) böyle bir farkın olmadığı diğer araştırmacılar tarafından da saptanmıştır. Ancak bazı çalışmalarda (Baykara Pehlivan, 2008; Can, 2010; Çetinkaya, 2009; Eraslan ve Çakıcı, 2011; Güneyli ve Aslan, 2009) kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre bu mesleğe yönelik olarak daha olumlu bir tutum içerisinde oldukları ile ilgili bulgular mevcuttur. Diğer taraftan bazı çalışmalarda ise (Eraslan ve Çakıcı, 2011; Özben, 2010) erkek öğrenciler lehine olumlu bir durumun söz konusu olduğu görülmüştür. Bu bağlamda literatürdeki bulgular cinsiyetin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları üzerinde bir etkisinin olmadığı şeklinde değerlendirilebilir. Araştırmada pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının öğrenim görülen bölüme göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde konu ile ilgili bazı araştırmalarda (Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Erden, 1995) öğrenim görülen bölüme göre bir farklılaşma olmadığı belirlenirken; bazı araştırmalarda ise (Eraslan ve Çakıcı, 2011; İlğan, Sevinç ve Arı, 2013; Özder, Konedralı ve Zeki, 2010) öğretmen adaylarının tutum düzeylerinin bölüme göre farklılaştığı görülmektedir. Sonuç olarak literatürde araştırma kapsamında elde edilen bulguları destekler nitelikte sonuçların olduğu görülmektedir. Bu bağlam içerisinde her araştırmanın kendi koşulları içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini söylemek mümkündür. Çalışma kapsamında pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının öğretmen olarak çalışma durumlarına göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Benzer bulgulara İlğan, Sevinç ve Arı (2013) ile Polat (2013) tarafından yapılan araştırmalarda da rastlanmıştır. Öğretmen olarak çalışma durumunun öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerinde önemli bir etkisinin olmadığı şeklinde değerlendirilebilir.

Son olarak araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ile öz-yeterlik inanç düzeyleri arasında pozitif yönde, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde Demirtaş, Cömert ve Özer (2011) öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile tutum puanları arasında düşük düzeyde bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmışlardır. Ayrıca Arastaman (2013) tarafından yapılan bir araştırmada da öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında orta düzeyde ve pozitif bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Bu kapsam içerisinde literatürü destekler nitelikteki bulguların araştırma kapsamında da elde edildiğini söylemek mümkündür. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda araştırmacılara ve uygulamaya yönelik bazı önerilerde bulunulmuştur: Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançlarında öğrenim görülen bölüm ve çalışma durumu değişkenlerine göre oluşan farklılaşmanın sebeplerini ortaya koyan nitel çalışmaların yapılması uygun olabilir. Pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarının çalışma

durumlarına göre farklılaşmama sebeplerini inceleyen araştırmalar planlanması uygun olabilir. Tutum değişkeninin öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inancını etkilediği düşünüldüğünde öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını olumlu yönde etkileyecek öğrenme ortamlarının oluşturulması uygun olabilir.

5. Kaynakça

- Afacan, T. & Kartal, Ö. (2012). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (24), 76 – 96.
- Akbulut, E. (2006). Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin öz yeterlik inançları, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 24-33.
- Altunçekiç, A., Yaman, S. & Koray, Ö. (2005). Öğretmenlik uygulamalarında mikro öğretim yönteminin etkililiğinin incelenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 13 (1), 1-10.
- Arastaman, G. (2013). Eğitim ve fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin öz-yeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumlarının incelenmesi, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 205-217.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behaviour change, *Psychological Review*, 84, 191-215.
- Bandura, A. (1986). Social foundations of thought and action: A social cognitive theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Bandura, A. (1995). Exercise of personal and collective efficacy in changing societies. A. Bandura (Eds.). Self-efficacy in changing societies. New York: Cambridge University Press.
- Başbay, M., Ünver, G. & Bümen, N.T. (2009). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları: Boylamsal bir çalışma, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 15 (59), 345-366.
- Başokçu, T. O. & Öğretmen, T. (2013). Öğretmen öz-yeterlilik ölçeğinde değişen madde fonksiyonlarının ağırlıklandırılmış cevap modeli ile belirlenmesi, *Ege Eğitim Dergisi*, 14 (2), 63-78.
- Baykara Pehlivan, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 151-168.
- Bulut, İ. (2009). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Dicle ve Fırat üniversitesi örneği), *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 13-24.
- Bümen, N. T. & Ercan Özaydın, T. (2013). Adaylıktan göreve öğretmen öz-yeterliliği ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlardaki değişimler, *Eğitim ve Bilim*, 38 (169), 109-125.
- Can, Ş. (2010). Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 13-28.
- Cavalluzzo, L. C. (2004). Is national board certification an effective signal of teacher quality?, (ERIC DOCUMENT REPRODUCTION SERVICE NO: ED485515).
- Cohen, J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Çakır, Ö., Kan, A., & Sünbül, Ö. (2006). Öğretmenlik meslek bilgisi ve tezsiz yüksek lisans programlarının tutum ve öz yeterlik açısından değerlendirilmesi, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 36-47.
- Çapa, Y., Çakıroğlu, J., & Sarıkaya, H. (2005). The development and validation of a turkish version of teachers' sense of efficacy scale, *Eğitim ve Bilim*, 30 (137), 74-81.

- Çapri, B., & Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15, 33-53.
- Çeliköz, N., & Çetin, F. (2004). Anadolu öğretmen lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını etkileyen etmenler, *Milli Eğitim Dergisi*, 32 (162), 136-145.
- Çetinkaya, Z. (2009). Türkçe öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının belirlenmesi, *İlköğretim Online*, 8 (2), 298-305. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol8say2/v8s2m2.pdf> adresinden 05.01.2015 tarihinde alıntılanmıştır.
- Darling-Hammond, L., Berry, B. & Thoreson, A. (2001). Does teacher certification matter? Evaluating the evidence, *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 23 (1), 57-77.
- Demirtaş, H., Cömert, M., & Özer, N. (2011). Öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları ve öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları, *Eğitim ve Bilim*, 36 (159), 96-111.
- Dündar, H. & Karaca, E. T. (2013). Formasyon öğrencilerinin pedagojik formasyon programına ilişkin sahip oldukları metaforlar, *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 19-34.
- Elkatmış, M., Demirbaş, M. & Ertuğrul, N. (2013). Eğitim fakültesi öğrencileri ile formasyon eğitimi alan fen edebiyat fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik öz yeterlik inançları, *Pegem Journal of Education & Instruction*, 3 (3), 41-50.
- Eraslan, L. & Çakıcı, S. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 427-438.
- Erden, M. (1995). Öğretmen adaylarının öğretmenlik sertifikası derslerine yönelik tutumları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 99-104.
- Goldhaber, D. D. & Brewer, D. J. (2000). Does teacher certification matter? High school teacher certification status and student achievement, *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 22 (2), 129-145.
- İlgan, A., Sevinç, Ö. S. & Arı, E. (2013). Pedagojik formasyon proqramı öğretmen adaylarının mesleki Tutum ve çağdaş öğretmen algıları, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 175-195.
- İnceoğlu, M. (2010). Tutum algı iletişim. (5. Baskı). İstanbul: Beykent Üniversitesi Yayınları.
- Kahyaoglu, M. & Yangın, S. (2007). ilköğretim öğretmen adaylarının mesleki öz-yeterliklerine ilişkin görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15 (1), 73-84.
- Karasar, N. (2005) Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kartal, T. & Afacan, Ö. (2012). Pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12 (24), 76 – 96.
- Kavcar, C. (2002). Cumhuriyet döneminde dal öğretmeni yetiştirme, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 35 (1-2), 1-14.
- MEB (2008). Öğretmenlik yeterlikleri, öğretmenlik mesleği genel ve özel alan yeterlikleri. Ankara: MEB Yayınları.
- Oğuz, A. & Topkaya, N. (2008). Ortaöğretim alan öğretmenliği öğrencilerinin öğretmen öz yeterlik inançları ile öğretmenliğe ilişkin tutumları, *Akademik Bakış*, 14, 23– 36.
- Özben, Ş. (2010). Tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının incelenmesi, *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 37-43.
- Özdemir, S. M. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim sürecine ilişkin öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, (54), 277-306.
- Özder, H., Konedralı, G. & Zeki, C. P. (2010). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 16 (2), 253–275.

- Polat, S. (2013). Pedagojik formasyon sertifika programı ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi, *E-International Journal of Educational Research*, 4 (2), 48-60. www.e-ijer.com adresinden 07.01. 2015 tarihinde alıntılanmıştır.
- Polat, S. (2014). Bir mesleğe/işe sahip olan pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelme nedenleri, *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 128-144.
- Sarı, M. (2010). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programının öğretmenlik mesleğine ve programa ilişkin görüşlere etkisi, *Eğitim ve Bilim*, 35 (155), 3-15.
- Semerci, N. & Semerci, Ç. (2004). Türkiye’de öğretmenlik tutumları, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (1), 137-146.
- Senemoğlu, N. (2001). Öğrenci görüşlerine göre öğretmen yeterlilikleri: eğitimde yansımalar. Ankara: Öğretmen Hüseyin Hüsnü Tekişik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Yayınları.
- Şeker, H., Deniz, S., & Görgen, İ. (2005). Tezsiz yüksek lisans öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterlikleri üzerine değerlendirilmeleri, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 42, 237-253.
- Tabancalı, E. & Çelik, K. (2013). Öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlikleri ile öğretmen öz-yeterlikleri arasındaki ilişki, *International Journal of Human Sciences*, 10 (1), 1167-1184.
- Tschannen-Moran, M., & Woolfolk Hoy, A. (2001). Teacher efficacy: capturing an elusive construct, teaching and teacher education, 17 (7), 783-805.
- Uslu, M. (2013). Pedagojik formasyon öğrencilerinin kişilik özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi, *International Journal of Human Sciences*, 10 (2), 233-245.
- Üstün, A. & Tekin, S. (2009). Amasya eğitim fakültesindeki öğretmen adaylarının öz-yeterlilik inançlarının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 35-47.
- Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması, *Eğitim ve Bilim*, 45, 109-127.
- Vandevort, L. G., Amrein-Beardsley, A. & Berliner, D. C. (2004). National board certified teachers and their students’ achievement, *Education Policy Analysis Archives*, 12 (46), 1-45.
- Yapıcı, M. & Yapıcı, Ş. (2013). Öğretmen adaylarının pedagojik formasyona ilişki metaforları, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (8), 1421-1429.
- Yeşilyurt, E. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen öz-yeterlik algıları, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (45), 88-104. www.dergipark.ulakbim.gov.tr adresinden 07.01. 2015 tarihinde erişilmiştir.

Extended Abstract

In this study it was aimed to obtain whether there is a relationship between pedagogical certificate program students’ attitudes and self-efficacy beliefs towards teacher profession. Additionally it was aimed to determine pedagogical certificate program students’ attitudes and self-efficacy beliefs in terms of different variables such as gender, departments and working status. In line with the aim of the study, the following questions below were formulated:

- 1. Do self-efficacy beliefs towards teacher profession of pedagogical certificate program students’ differ in terms of their genders, departments and working statuses?*
- 2. Do attitudes towards teacher profession of pedagogical certificate program students’ differ in terms of their genders, departments and working statuses?*
- 3. Is there a relationship between pedagogical certificate program students’ attitudes and self-efficacy beliefs towards teacher profession*

The relational descriptive method was used in the study. The relational descriptive model is a descriptive approach which aims to determine the existence of change between two or more variables (Karasar, 2005). The participants of the study were 754 pedagogical certificate program students who were studying at Abant İzzet Baysal University in academic year 2014-2015 in spring semester. The data were collected through two five-point likert scales. "Teachers' Sense of Efficacy Scale" was used to measure pedagogical certificate program students' self-efficacy beliefs towards teacher profession which developed by Tschannen-Moran and Hoy (2001) and adapted by Capa, Cakıroglu and Sarıkaya (2005) into Turkish. "Teaching Profession Attitude Scale" was used to measure pedagogical certificate program students' attitudes towards teacher profession which developed by Ustuner (2006). The data were analyzed through SPSS 22 and SPSS 24 statistical programs. Independent Sample t-test was used in order to determine whether there is a significant difference between pedagogical certificate program students' self-efficacy beliefs towards teacher profession in terms of their gender and working statuses. Independent Sample t-test was used in order to determine whether there is a significant difference between pedagogical certificate program students' attitudes towards teacher profession in terms of their gender and working statuses. ANOVA was used in order to determine whether there is a significant difference between pedagogical certificate program students' attitudes towards teacher profession in terms of their departments. MANOVA was used in order to determine whether there is a significant difference between pedagogical certificate program students' self-efficacy beliefs towards teacher profession in terms of their departments. Finally Pearson's Corelation Coefficient (r) was used in order to determine whether there is a relationship between pedagogical certificate program students' attitudes and self-efficacy beliefs towards teacher profession. At the end of the study a meaningful, positive and low level relationship was found between pedagogical certificate program students' attitudes and self-efficacy beliefs towards teacher profession. It is possible to say that this findings of the research have similar results other researchs in the literature (Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011, Arastaman, 2013). While a significant difference wasn't found between pedagogical certificate program students' self-efficacy beliefs according to gender. It is possible to come across the results about the truth (Çakır, Kan ve Sünbül, 2006; Elkatmış, Demirbaş ve Ertuğrul, 2013; Oğuz ve Topkaya, 2008). A significant difference was found pedagogical certificate program students' self-efficacy beliefs between according to department. This result was demonstrated by the some similar researchs (Özdemir, 2008; ; Tabanlı ve Çelik, 2013; Yeşilyurt, 2013). A significant difference was found pedagogical certificate program students' self-efficacy beliefs between according to working statuses and this result supports the results of other researches (Tabanlı ve Çelik, 2013; Yeşilyurt, 2013). At the end of the study a significant difference wasn't found between pedagogical certificate program students' attitudes according to gender. It is possible to say that this findings of the research have similar results other researchs in the literature (Afacan ve Kartal, 2012; Bulut, 2009; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Erden, 1995; İlğan, Sevinç ve Arı, 2013; Özder, Konedrahi ve Zeki, 2010; Polat, 2013). A significant difference wasn't found between pedagogical certificate program students' attitudes according to department and this results show similarities other researchs (Çapri ve Çelikkaleli, 2008; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011; Erden, 1995). Finally a significant difference wasn't found between pedagogical certificate program students' attitudes according to working statuses. When we examine the literature we can see similar results with our study (İlğan, Sevinç ve Arı, 2013; Polat, 2013). Some suggestions were revealed for researchers and applications about the findings obtained. Qualitative studies may plan to reveal differentiation of the reasons between pedagogical certificate program students' self-efficacy beliefs according to departments and working statuses. It may be appropriate to plan the researches which examine the reasons why the pedagogical certificate program students' attitudes not differ according to working statuses.